یادداشت

نباید انتظار معجزه از دولت داشت

داریوش قنبری
فعال سیاسی اصلاح‌طلب

در ارتباط با عملکرد دولت باید به چند موضوع اشاره کرد؛ دولت سیزدهم در برخی از زمینه‌ها مانند واکسیناسیون بیماری کرونا عملکرد خوبی داشته است، اما در عرصه اقتصادی تاکنون توفیق آنچنانی حاصل نشده است. دولت آقای رئیسی با شعار «بهبود وضعیت اقتصادی» بر سر کار آمد و هدفش را سر و سامان دادن به وضعیت اقتصادی کشور اعلام کرد. در واقع از نگاه این دولت حتی بدون حل مساله تحریم‌ها هم امکان این وجود داشت که سروسامانی به وضعیت اقتصادی مردم داده شود، اما بعد از تشکیل دولت، واقعیت تحریم خودش را نشان داد و آقای رئیسی هم گرفتار مسائل و مشکلاتی شد که دولت آقای روحانی گرفتارش بود. دولت برای سروسامان دادن به معیشت مردم اقداماتی انجام داد تحت عنوان «جراحی اقتصادی» و یارانه کالاهای اساسی را به صورت نقدی بین ۹ دهک جامعه توزیع کرد که دولت به هر نفر ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار تومان می‌دهد. معتقدم دادن چنین یارانه‌ای مشکلات دولت را بیشتر می‌کند. زیرا هرگونه تقدینگی که وارد جامعه شود و هرگونه تقاضایی که در این شرایط مطرح شود نتیجه‌ای جز تورم بیشتر نخواهد داشت. به نظر من اگر دولت می‌آمد همین حذف یارانه را به کالاهای اساسی تخصیص می‌داد برای جبران کسری بودجه تا نیازی به خلق پول پیدا نکند، می‌توانست موفق‌تر باشد و تا حدودی آهنگ رشدش را کند و به سمت کنترلش حرکت کند و ناتوجه به اینکه معلوم نیست این ملبغ تا چه زمانی پرداخت می‌شود، یک هزینه جاری روی دست دولت قرار گرفته است و دیگر حذف آن سخت است و به نظر نمی‌رسد در آینده از زیر بار تعهداتش نسبت به پرداخت این یارانه‌ها شانه خالی کند و این تعهدی است که نه تنها برای این دولت بلکه برای دولت‌های آینده باقی خواهد ماند. دولت می‌توانست این وضعیت را به گونه دیگری اصلاح کند البته شاید هم دولت چاره‌ای با توجه به محدودیت منابع‌اش نداشت و از سوی دیگر با جنگ اوکراین و افزایش قیمت کالاهای اساسی، دولت مجبور به این بود که اصلاحی در یارانه ۳۵ هزار و ۵۰۰ تومانی داشته باشد. اتفاقاتی که در همین سال اول رخ داده است، نشان می‌دهد تیم اقتصادی هماهنگی لازم را نداشته است، به‌طور مثال حذف معاون اقتصادی و افزایش اختیارات بیشتر به معاون اول را مشاهده کردیم. معاون اقتصادی دولت عملا کنار گذاشته شده و برخی افراد از این تیم حذف شدند. شاهد استعفای وزیر کار بودیم که یکسری وعده‌ها را داده بود مبنی به اینکه یک میلیون شغل ایجاد می‌کند. این صحبت‌ها نشان می‌داد برخی مسائل را خیلی ساده گرفته بودند. شاید حالا دولت باتوجه به تجربه‌اش که از سال اولش کسب کرده یک خانه تکانی در برنامه‌هایی که قبلا گفته ایجاد کند تا بتواند کشور را به شکل بهتری اداره کند، زیرا بسیاری از مسائل، مسائلی هستند که جنبه مدیریتی دارند و برخی از مسائل هم ساختاری هستند و امکان اینکه دولت بتواند مسائل ساختاری را در مدت کوتاه حل کند، وجود ندارد. امروز ما می‌گوییم عملکرد دولت چنین است و چنان است، اما همین مصائب بیش از ۳ سال از عمرش گذشته مگر غیر از این است که باید برای دولت ریل‌گذاری کند؟ نکته کنید خواهید دید این مجلس چه قوانینی را در پیش از ۲ سالی که از عمرش گذشته به تصویب رسانده است. در ارتباط با وضعیت اقتصادی سیگنال‌هایی که از قوانین و مصوبات این مجلس به بخش خصوصی رسیده چه حاصلی داشته است؟ معتقدم برخی تصمیمات مجلس به صورت کارشناسی شده و دقیق و مبتنی بر شرایط روز نبوده است و با این تصمیمات نمی‌شود انتظار معجزه از دولت داشت.

نگـــاه

حسن هانی‌زاده:

بهبود مناسبات بین ایران و مصر منوط به چراغ سبز آمریکا و عربستان به قاهره است

یک کارشناس مسائل غرب آسیا اظهار کرد: بهبود مناسبات بین ایران و مصر منوط به چراغ سبز آمریکا و عربستان به قاهره است. حسن هانی‌زاده در ارتباط با اخبار منتشر شده در مورد وقوع برخی از تحولات در روابط ایران و مصر از جمله برگزاری نشستی بین مقامات ایران و مصر در مسقط و اقدامات عراق برای برگزاری نشست‌هایی بین تهران و قاهره در عراق تصریح کرد: به نظر می‌رسد که اخیرا یک روزنه امیدی برای بهبود مناسبات بین تهران و قاهره و کاهش برخی از تنش‌ها بین دو کشور به وجود آمده است. کشورهای عربی به این نتیجه رسیده‌اند که تقابل با ایران در حقیقت کمکی به ایجاد صلح و امنیت در منطقه نخواهد کرد و ایران یک واقعیت تاریخی و جغرافیایی در منطقه است و از نفوذ بالایی در این ملت‌های منطقه برخوردار است، وی همچنین با بیان اینکه مصر خود را یکی از کشورهای بزرگ جهان اسلام و عرب می‌داند، خاطرنشان کرد: در همین چارچوب این کشور به دنبال نقشی فرادستی در تحولات منطقه‌ای است. البته باید به این موضوع نیز توجه داشت که مصر بدون چراغ سبز عربستان و آمریکا نمی‌تواند اقدام به فعالیت مشخصی در جهت کاهش تنش و بهبود روابط با ایران کند و در همین چارچوب باید گفت اگر مساله برجام بین ایران و آمریکا حل شود و روابط بین تهران و ریاض نیز برقرار شود مصر نیز در شرایط بهتری می‌تواند اقدام به بهبود مناسبات با تهران کند. گرچه رسیدن روابط ایران و مصر به سطح بالا منوط به برخی دیگر از تحولات نیز هست.

دکتر فرشاد مومنی در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

مدیریت جزیره‌ای در اقتصاد جواب نمی‌دهد

- نباید اجازه داد مافیای منتفع از شوک درمانی ما را فریب بدهد
- همه را به عقلانیت در اقتصاد دعوت می‌کنم
- مسئولان باید قبل از هر تصمیم خود را در مقابل فریب برخی واکسینه کنند
- نباید اجازه داد کوتوله پروری در ساخت اقتصادی رشد کند

عکس: آرمان ملی/ فاطمه فتاحی

آرمان ملی- احسان انصاری: چرا دولت‌ها در ایران همواره به شوک درمانی علاقه‌مندند و ادامه این رویکرد چه پیامدهایی برای می‌توانیم مشفقانه به تصمیم‌گیران بگوییم که این کارها اقتصاد کشور را درگیرتر می‌کند. در شرایط کنونی برخود جزیره‌ای با هیچ سیاستی کارایی ندارد. دولت تجربه خود را در ارتباط با وعده‌هایی که راجع به اشتغال و مسکن داده بینند و فکر نکنند تغییر افراد این برنامه‌ها را تسریع و از وضعیت فعلی خارج می‌کند. هر فرد دیگری جایگزین کنید، نمی‌تواند در وضعیتی که هنوز برنامه توسعه منسجم ندارد بی‌کار چندانی از پیش ببرد. اگر به معنای دقیق کلمه برنامه توسعه بنویسند پیوند همه مسائل مشخص می‌شود و سیاست‌گذار زمانی که سیاست‌های مالی، تجاری، فناوری و... با سیاست نرخ ارز را هماهنگ نکرده باشد نمی‌تواند سیاست کنترل نرخ ارز موفقی داشته باشد.» در ادامه ماحصل این گفت‌وگو را می‌خوانید.

◀ نباید اجازه داد مافیای منتفع از شوک درمانی ما را فریب بدهد

◀ پیامدهای حذف ارز ترجیحی در کوتاه‌مدت و بلندمدت برای اقتصاد کشور چه خواهد بود؟

در شرایطی که با مشکلات کوچک و بزرگ روبرو هستیم، نمی شود به صورت جزیره‌ای به یک قضیه نگاه کرد. مساله بدیهی دیگر این است که وقتی یک سیاست بالغ بر ۳۰ سال تکرار می‌شود و هربار هم موفقیت چندانی نداشته و ما را در دام نابرابرسازی فزاینده قرار داده، باید ماجرا را از دریچه اقتصاد سیاسی بررسی کنیم. نشانه ایمان این است که مومن از یک سوراخ دوبار گزیده نشود. من از دولت حسن روحانی مثال می آورم. او می گفت یک عده گفتند اگر نرخ ارز را بالا ببریم ایران گلستان می‌شود اما نشد. ما متاسفانه دیدیم همان شخص سال بعد همین کار را تکرار کرد. این کارها منطقی ندارد و مردم را دچار آینده هراسی می‌کند که آثار آن را در شیوه خروج سرمایه مادی و انسانی از کشور دیدیم. به تصمیم‌گیران باید توصیه کنیم به بدیهیات اولیه برگردند یعنی قبل از اتخاذ هر سیاستی خود را در برابر فریب و طاقت و دستکاری‌های واقعی واکسینه کنند. در سال ۱۳۶۸ همین وعده‌ای که به حسن روحانی دادند به مرحوم هاشمی هم پیشنهاد کردند و گفتند نرخ ارز را چهش بده تا به صورت خودکار صادرات افزایش چشمگیر، واردات کاهش و دولت را با وفور ریال مواجه کنید به این پدیده شوک درمانی می‌گویند و بنا بر تحلیل‌های سطح توسعه، شوک وارد کرد که کارکرد دارد. یکی از این کارکردها گم کردن جهت است، یعنی دولت‌ها سیاست‌هایی را انتخاب می‌کنند که شرایط اولیه خود را نمی بیند. کارکرد دوم شوک این است که کوته‌نگری به بار می آورد زیرا حس بحران زدگی به دولت‌ها وارد می کند و تمام هم و غم آن را بر این می گذارد که امروز را به فردا برساند. چطور می شود در دولت زمان جنگ، معاونت طرح‌های دهه اول انقلاب راه می اندازد تا جنگ ما را از امور زیربنایی باز ندارد، بیش از سه سال است که کل سرمایه گذاری‌های، استهلاکات موجود را جبران نمی کند. من صمیمانه عرض میکنم که سیاست‌های ۳ دهه گذشته که با شوک درمانی اجرا شده تا این لحظه شامل مدیریت‌زدایی از بازارهای ارز، پول، سرمایه و کار بوده که این مشکل را در یک ابعاد بی سابقه‌ای به آستانه های بحرانی رسانده است من سومین کارکرد شوک درمانی را ایجاد احساس از هم گسستگی پیوندهای می‌دانم.

> **باید بدانید که تجربه سه دهه گذشته به‌وضوح نشان دهنده این است که هر بار شوک نرخ ارز وارد کردید، جهش تقاضا برای ریال پیش آورده‌اید و این به معنای رونق دهی به بازار رانت‌خوارها است. توان تولیدکننده‌ها و عامه مردم در دسترسی به منابع به هیچ وجه قابل مقایسه با توان رانت خوارها و دلال‌ها نیست. منطق‌های نظری آن را بخوانید که چه کسانی بابت این مسائل نوبل گرفته‌اند. مسأله حیاتی دیگر این است که در کل ۳۰ سال گذشته شوک به شوک به نیت تامین مالی برای مصرف‌های ریالی دولت‌ها شکل گرفته اما به دردسر دولت از حمایت به انتقاد رسیده است!**

◀ چرا دولت‌ها به شوک درمانی علاقه دارند و همواره از این رویکرد استفاده می‌کنند؟

من واقعا از همه اصحاب خرد و دانایی و خبره و کارداران اقتصاد می کنم به این مسایل رسیدگی کنند و اجازه ندهند مافیاهای منتفع از شوک ما را فریب دهند. در طول تاریخ بشر شوک نیروی محرکه تغذیه مافیاهاست. اگر ما گزارش بدهیم که این مافیاها از ۱۳۷۰ تا کنون چه بر سر ایران آورده‌اند، برق از سر برخی‌ها می‌پرد. ای کاش در یک نظام تصمیم گیری از دریچه تخصصی تر به این ماجرا نگاه کنیم، یعنی ببینیم وقتی سیاست تورم‌زا در دستور کار قرار می گیرد واکنش جامعه چه خواهد بود. هر کاری می خواهیم بکنیم، اولین شاقول سنجش آن کار باید این باشد که رابطه میان ما مردم چگونه خواهد شد؟ چرا ما حذف ارز ۴۲۰۰ یارانه را ۴۰۰ هزار تومان کردید؟ آیا این رفتار دولتی است که کسری مالی دارد؟ بعد گفته می‌شود این موقتی است. فکر می کنید می‌شود به آسانی پرداخت این پول را قطع کرد؟ آیا توانستیم از ۴۵ هزار تومان را بعد از ۱۲ سال قطع کنیم؟

تجربه ۳ دهه گذشته به وضوح نشان دهنده این است که هر بار شوک نرخ ارز وارد شده است، جهش تقاضا برای ریال پیش آورده و این به معنای رونق دهی به بازار رانت‌خوارهاست. توان تولیدکننده‌ها و عامه مردم در دسترسی به منابع به هیچ وجه قابل مقایسه با زور رانت‌خوارها و دلال‌ها نیست. منطق‌های نظری آن را بخوانید که چه کسانی بابت این مسائل نوبل گرفته‌اند. مساله‌حیاتی دیگر این است که در کل ۳۰ سال گذشته شوک به نیت تامین مالی برای مصرف‌های ریالی دولت‌ها شکل گرفته اما به دردسر برخی از مدیران بوده است. همان‌طور که دیدیم وقتی شخصی مثل آقای عبدالملکی به دولت می‌آید و تصور می‌کردند گره‌های اقتصادی به آسانی باز می‌شود و ظرف یک سال جامعه احساس خواهد کرد که ناجیانی که روی کار آمده‌اند تا جامعه را از این شرایط نجات دهند و کشتی را به ساحل برسانند با چنین شرایطی مواجه می‌شوم و می‌بینیم اینگونه نشده است. امروز مسائل اقتصادی و معیشت مردم مهم‌تر این امور است. باید اینها را دولت بدانیم و بالاخره برجام به سامانی می‌رسید و بعدا که فرصتی پیدا می‌شد به سایر امور نیز می‌پرداختند. ضمن اینکه این قابل پیش‌بینی است و کیک قدرت همیشه اینگونه بوده که هر جناحی پیروز می‌شود به اختلاف نظر می‌افتد. چنانکه مجلسی که تا چند ماه پیش کاملا در حمایت از دولت بود اما عده‌ای از نمایندگان به‌درستی نسبت به برخی عملکردهای دولت انتقاداتی را وارد می‌کنند. چرا که آنها به میان مردم می‌روند و نمی‌توانند شعارهای تریبونی به مردم بگویند. به نظر می‌رسد که یک کپ بین برخی مسئولان و فاقیت‌ها و نیازهای عمومی مردم رخ داده است. مجلس ششم و دولت اصلاحات که مناسباتشان خیلی خوب بود و من خود استاندار بودم و در آن دوران خیلی راحت بین مردم رفت و آمد می‌کردیم و اصلاحیج دغدغه‌ای از رفت و آمد بین مردم نبود و مناسبات بین مردم، دولت و مجلس خیلی حسنه بود. من زمانی که معاون پارلمانی وزیر کشور بودم به دوستان می گفتم که زره‌های خود را بپوشید که به مجلس خواهیم رفت؛ چون نماینده‌ها با مطالبه و بین مردم که می‌افتند با توپ پر به مجلس می‌آمدند. اما اکنون برآورد من این است که به جهت انتقادات موجود نمایندگان کمتر به میان مردم می‌روند. لذا وقتی در مجلس حضور دارند و مسائلی را در خصوص عملکرد دولت مطرح می کنند می‌بینیم که فاصله بین واقعیت‌ها جامعه و مطالبات میدانی مردم با حرف‌هایی که در تریبون رسمی زده می‌شود آشکار می‌شود.

◀ با این تفاسیر رویکرد حمایتی مجلس نسبت به دولت که چند ماهی است سوپه‌های انتقادی به خود گرفته بر اساس نوع نگاه و رویکرد جامعه به عملکرد دولت و مجلس است یا اینکه واقعا مجلس بر اساس عملکرد دولت از حمایت به انتقاد رسیده است؟

البته بخشی مربوط به قدرت و ذات ۲ قوه است که دیدیم برخی از پروتکل‌های مرسوم را رعایت نکردند. چنانکه سال گذشته دیدیم عده‌ای از نمایندگان مجلس که نمایندگی مردم هستند به آقای رئیسی نامه نوشتند که نامزد انتخابات شود اما حال که می‌بینند شرایط تغییری نیافته رو به انتقاد آورده‌اند، چراکه دولت نتوانسته به قول‌ها و شعارهای داده شده خود فعلا عمل کند. چنانکه گفتند سالانه یک میلیون و در مجموع ۴ سال ۴میلیون مسکن می‌سازیم. حال می‌بینیم ساخت مسکن به کنار اما برای اجاره‌ها نیز قانونمندی جدیدی تعیین می‌کنند جای تامل است. چراکه کلا چنین رویکردی را نداشته‌ایم. لذا مردم که بخواهند به بررسی وقضاوت بنشینند حداقل سال اول دولت‌ها را با هم مقایسه می‌کنند. سال اول دولت آقای روحانی از سال ۹۲ و ۹۳ تورم پایین آمد و تورم ۴۶ درصدی و رشد منفی ۶/۸ دهم درصدی احمدی نژاد درسال اول دولت احمدی با تغییر ۸ ۸ دهم درصدی به مثبت ۲ درصد می‌رسد و تورم ۴۶ درصدی رسید. این مساله بدین دلیل بود که دولت نشاط و امید در جامعه ایجاد شد و سال‌های بعدی برجام منعقد شد و همین رویکرد تا سال ۹۶ ادامه داشت. نگاهی به سال اول عملکرد دولت اصلاحات آقای خاتمی یعنی ۷۶ تا ۷۷ نیز عملکرد مطلوب و مثبتی بود چنانکه همه سفرای خارجی برگشتند و فضای گفت‌وگو با کشورهای اروپایی فراهم شد و در همان زمان نیز کلنگ عملویه خورد. حتی آقای احمدی نژاد نیز با وجود انتقادات فراوانی که به عملکرد دولت وی وجود داشت در سال اول اقدماتی از جمله پول پاشی‌هایی را انجام داد و حداقل میزانی از رضایتمندی را در جامعه ایجاد کرد. اکنون در مسکن اتفاقی نیفتاده و اگر می‌خواهیم اتفاقی بیفتد باید سرمایه‌گذاری در کشور رونق بگیرد. هرچند که دولت در این راستا قدم‌هایی که دیدیم برخی از پروتکل‌های مرسوم را رعایت نکردند. چنانکه سال گذشته دیدیم عده‌ای از نمایندگان مجلس که نمایندگی مردم هستند به آقای رئیسی نامه نوشتند که نامزد انتخابات شود اما حال که می‌بینند شرایط تغییری نیافته رو به انتقاد آورده‌اند، چراکه دولت نتوانسته به قول‌ها و شعارهای داده شده خود فعلا عمل کند. چنانکه گفتند سالانه یک میلیون و در مجموع ۴ سال ۴میلیون مسکن می‌سازیم. حال می‌بینیم ساخت مسکن به کنار اما برای اجاره‌ها نیز قانونمندی جدیدی تعیین می‌کنند جای تامل است. چراکه کلا چنین رویکردی را نداشته‌ایم. لذا مردم که بخواهند به بررسی وقضاوت بنشینند حداقل سال اول دولت‌ها را با هم مقایسه می‌کنند. سال اول دولت آقای روحانی از سال ۹۲ و ۹۳ تورم پایین آمد و تورم ۴۶ درصدی و رشد منفی ۶/۸ دهم درصدی احمدی نژاد درسال اول دولت احمدی با تغییر ۸ ۸ دهم درصدی به مثبت ۲ درصد می‌رسد و تورم ۴۶ درصدی رسید. این مساله بدین دلیل بود که دولت نشاط و امید در جامعه ایجاد شد و سال‌های بعدی برجام منعقد شد و همین رویکرد تا سال ۹۶ ادامه داشت. نگاهی به سال اول عملکرد دولت اصلاحات آقای خاتمی یعنی ۷۶ تا ۷۷ نیز عملکرد مطلوب و مثبتی بود چنانکه همه سفرای خارجی برگشتند و فضای گفت‌وگو با کشورهای اروپایی فراهم شد و در همان زمان نیز کلنگ عملویه خورد. حتی آقای احمدی نژاد نیز با وجود انتقادات فراوانی که به عملکرد دولت وی وجود داشت در سال اول اقدماتی از جمله پول پاشی‌هایی را انجام داد و حداقل میزانی از رضایتمندی را در جامعه ایجاد کرد. اکنون در مسکن اتفاقی نیفتاده و اگر می‌خواهیم اتفاقی بیفتد باید سرمایه‌گذاری در کشور رونق بگیرد. هرچند که دولت در این راستا قدم‌هایی را برداشته و جلساتی هم تشکیل شده اما به نظر می‌رسد با سرمایه‌گذاری در صندوق توسعه ملی چندان چیز جدیدی اتفاق نیفتد چون اینها قبلا هم بوده و درمان مسائل نیست. اینکه چند وزارتخانه را تجمیع یا تفکیک کنیم اتفاقی بزرگی نیست. یا اینکه بگوییم ۷هزار میلیارد در کشور سرمایه‌گذاری شد. اینها را که اهل حساب و اقتصاد می‌دانند بر جه اساسی است.

> **من معتقدم شرایط فعلی و مسائل و مشکلات حل‌شدنی است! اجماع ملی می‌خواهد و آمادگی خوبی نیز در راستای این مهم در جامعه وجود دارد. شاید شرایطی که امروز در کشور وجود دارد، شاید شرایطی که باید همچنان بر مبنای سیاست اصلی و رهبری عزیز، ابراز کرده‌اند و در کنار سایر الوام و مذاهب برای عزت ایران اسلامی فداکاری کردند. وی ادامه داد: دولت به صورت شبانه روزی در خدمت به مردم و گره‌گشایی از مشکلات تلاش می‌کند و امروز در جمع شما مردم مومن و انقلابی، حضور دارم تا حرف‌ها و مطالبات شما را شنیده و پیگیری کنیم. ضمن اینکه دولت توجه ویژه‌ای به رفع محرومیت و رشد و شکوفایی منطقه ترکمن صحرا دارد، حسینی عبد قربان را عبد طاعت و بندگی خداوند متعال دانست و با تاکید بر اهمیت وحدت و همبستگی مسلمانان اظهار داشت: اینگونه مراسمات برای آن است که وحدت و انسجام مسلمانان بیشتر شود و به رغم اینکه دشمنان برای ایجاد تفرقه تلاش می کنند اما مسلمانان فراتر از زبان، قومیت، نژاد و مذهب در کنار هم متحد و همدل هستند. معاون پارلمانی رئیس‌جمهور با بیان اینکه جمهوری اسلامی ایران مدتی وحدت و امام راحل پرچمدار همبستگی امت اسلامی است، گفت: امروز مردم ایران از الوام و مذاهب گوناگون اعم از ترک، لر، ترکمن، عرب و فارس در کنار هم با وحدت و همدلی از اسلام و عزت کشور خود دفاع می کنند و ایرانیان نشان دادند که امروزهای دینی خود پایبند هستند. حسینی خاطرنشان کرد: همان‌طور که در حوزه نظامی توانستیم از جایگاه شایسته‌ای برخوردار باشیم، در حوزه اقتصادی هم می‌توانیم و وقادری خود را به نظام جمهوری اسلامی ایران و رهبری عزیز، ابراز کرده‌اند و در کنار سایر الوام و مذاهب برای عزت ایران اسلامی فداکاری کردند. وی ادامه داد: دولت به صورت شبانه روزی در خدمت به مردم و گره‌گشایی از مشکلات تلاش می‌کند و امروز در جمع شما مردم مومن و انقلابی، حضور دارم تا حرف‌ها و مطالبات شما را شنیده و پیگیری کنیم. ضمن اینکه دولت توجه ویژه‌ای به رفع محرومیت و رشد و شکوفایی منطقه ترکمن صحرا دارد.**

◀ مسئولان باید قبل از هر تصمیم خود را در مقابل فریب برخی واکسینه کنند

◀ اجرا دولت‌ها به شوک درمانی اعتقاد دارند و ادامه این رویکرد را بی‌اثر می‌داند؛ چرا دولت‌ها در ایران همواره به شوک درمانی علاقه‌مندند و ادامه این رویکرد چه پیامدهایی برای اقتصاد ایران خواهد داشت؟ «آرمان ملی» برای پاسخ به این سوال با دکتر فرشاد مومنی اقتصاددان گفت‌وگو کرده است. دکتر مومنی در این زمینه معتقد است: «همه درباره ارز کالاهای اساسی صحبت می‌کنند در حالیکه شوک‌های دیگری به نرخ ارز در سند لایحه بودجه ۱۴۰۱ دیده شده است. ما می‌توانیم مشفقانه به تصمیم‌گیران بگوییم که این کارها اقتصاد کشور را درگیرتر می‌کند. در شرایط کنونی برخود جزیره‌ای با هیچ سیاستی کارایی ندارد. دولت تجربه خود را در ارتباط با وعده‌هایی که راجع به اشتغال و مسکن داده بینند و فکر نکنند تغییر افراد این برنامه‌ها را تسریع و از وضعیت فعلی خارج می‌کند. هر فرد دیگری جایگزین کنید، نمی‌تواند در وضعیتی که هنوز برنامه توسعه منسجم ندارد بی‌کار چندانی از پیش ببرد. اگر به معنای دقیق کلمه برنامه توسعه بنویسند پیوند همه مسائل مشخص می‌شود و سیاست‌گذار زمانی که سیاست‌های مالی، تجاری، فناوری و... با سیاست نرخ ارز را هماهنگ نکرده باشد نمی‌تواند سیاست کنترل نرخ ارز موفقی داشته باشد.» در ادامه ماحصل این گفت‌وگو را می‌خوانید.

◀ نباید اجازه داد کوتوله پروری در ساخت اقتصادی رشد کند

◀ شوک درمانی در کوتاه‌مدت و بلندمدت برای اقتصاد کشور چه خواهد بود؟

در شرایطی که با مشکلات کوچک و بزرگ روبرو هستیم، نمی شود به صورت جزیره‌ای به یک قضیه نگاه کرد. مساله بدیهی دیگر این است که وقتی یک سیاست بالغ بر ۳۰ سال تکرار می‌شود و هربار هم موفقیت چندانی نداشته و ما را در دام نابرابرسازی فزاینده قرار داده، باید ماجرا را از دریچه اقتصاد سیاسی بررسی کنیم. نشانه ایمان این است که مومن از یک سوراخ دوبار گزیده نشود. من از دولت حسن روحانی مثال می آورم. او می گفت یک عده گفتند اگر نرخ ارز را بالا ببریم ایران گلستان می‌شود اما نشد. ما متاسفانه دیدیم همان شخص سال بعد همین کار را تکرار کرد. این کارها منطقی ندارد و مردم را دچار آینده هراسی می‌کند که آثار آن را در شیوه خروج سرمایه مادی و انسانی از کشور دیدیم. به تصمیم‌گیران باید توصیه کنیم به بدیهیات اولیه برگردند یعنی قبل از اتخاذ هر سیاستی خود را در برابر فریب و طاقت و دستکاری‌های واقعی واکسینه کنند. در سال ۱۳۶۸ همین وعده‌ای که به حسن روحانی دادند به مرحوم هاشمی هم پیشنهاد کردند و گفتند نرخ ارز را چهش بده تا به صورت خودکار صادرات افزایش چشمگیر، واردات کاهش و دولت را با وفور ریال مواجه کنید به این پدیده شوک درمانی می‌گویند و بنا بر تحلیل‌های سطح توسعه، شوک وارد کرد که کارکرد دارد. یکی از این کارکردها گم کردن جهت است، یعنی دولت‌ها سیاست‌هایی را انتخاب می‌کنند که شرایط اولیه خود را نمی بیند. کارکرد دوم شوک این است که کوته‌نگری به بار می آورد زیرا حس بحران‌زدگی به دولت‌ها وارد می کند و تمام هم و غم آن را بر این می گذارد که امروز را به فردا برساند. چطور می شود در دولت دوازده است، نشان می‌دهد تیم اقتصادی هماهنگی لازم را نداشته است، به‌طور مثال حذف معاون اقتصادی و افزایش اختیارات بیشتر به معاون اول را مشاهده کردیم. معاون اقتصادی دولت عملا کنار گذاشته شده و برخی افراد از این تیم حذف شدند. شاهد استعفای وزیر کار بودیم که یکسری وعده‌ها را داده بود مبنی به اینکه یک میلیون شغل ایجاد می‌کند. این صحبت‌ها نشان می‌داد برخی مسائل را خیلی ساده گرفته بودند. شاید حالا دولت باتوجه به تجربه‌اش که از سال اولش کسب کرده یک خانه تکانی در برنامه‌هایی که قبلا گفته ایجاد کند تا بتواند کشور را به شکل بهتری اداره کند، زیرا بسیاری از مسائل، مسائلی هستند که جنبه مدیریتی دارند و برخی از مسائل هم ساختاری هستند و امکان اینکه دولت بتواند مسائل ساختاری را در مدت کوتاه حل کند، وجود ندارد. امروز ما می گوییم عملکرد دولت چنین است و چنان است، اما همین مصائب بیش از ۳ سال از عمرش گذشته مگر غیر از این است که باید برای دولت ریل‌گذاری کند؟ نکته کنید خواهید دید این مجلس چه قوانینی را در پیش از ۲ سالی که از عمرش گذشته به تصویب رسانده است. در ارتباط با وضعیت اقتصادی سیگنال‌هایی که از قوانین و مصوبات این مجلس به بخش خصوصی رسیده چه حاصلی داشته است؟ معتقدم برخی تصمیمات مجلس به صورت کارشناسی شده و دقیق و مبتنی بر شرایط روز نبوده است و با این تصمیمات نمی‌شود انتظار معجزه از دولت داشت.

> **مطالعاتی که در ایران شده می‌گوید وقتی شوک درمانی اتفاق می‌افتد واکنش‌های گروه‌های کالا و خدمات به این تورم یکسان نیست. شدیدترین واکنش در کاهش هزینه‌های سلامت و در مرتبه دوم در کاهش هزینه‌های آموزشی و در مرتبه سوم مردم از هزینه‌های تغذیه خود می‌زنند. کل مسئولیت پذیری دولت در امور سلامت به ۵۰ درصد میانگین جهانی رسیده است یعنی در حالیکه ما می‌گوییم که اندازه اقتصاد ما رتبه ۲۰ دنیا است، مسئولیت پذیری در حوزه سلامت از ۱۲۰ کشور پایین‌تر است**

◀ با این تفاسیر رویکرد حمایتی مجلس نسبت به دولت که چند ماهی است سوپه‌های انتقادی به خود گرفته بر اساس نوع نگاه و رویکرد جامعه به عملکرد دولت و مجلس است یا اینکه واقعا مجلس بر اساس عملکرد دولت از حمایت به انتقاد رسیده است؟

من معتقدم این مساله ناشی از کم تجربگی توسعه منسجم نداریم کار چندانی از پیش ببرد. اگر به معنای دقیق کلمه برنامه توسعه بنویسند پیوند همه مسائل مشخص می‌شود و سیاست‌گذار می‌داند تا زمانی که سیاست‌های مالی، تجاری، فناوری و... با سیاست نرخ ارز را هماهنگ نکرده باشد نمی‌تواند سیاست کنترل نرخ ارز موفقی داشته باشد. حساب کنترل نرخ ارز موفقی داشته باشد. حساب کتاب این مسائل روشن است. وجه ایجابی منطق آنها این است که فرایند توسعه، نتیجه ابباشت تدریجی دانایی‌ها و توانایی‌های مبتنی بر خلاقیت و همکاری است بنابراین وقتی شما به سمت شوک حرکت می کنید، جامعه موفقیت و جهت خودش را گم می‌دهد. چه می‌شود که مردم در دهه اول انقلاب خودشان را فدای کشور می کردند اما الان برخی منافع فردی خود به شکل غیرمولد را بر مصالح جمعی ترجیح می‌دهند؟

تمام مطالعاتی که در ایران شده می گوید وقتی شوک درمانی اتفاق می‌افتد واکنش‌های گروه‌های کالا و خدمات به این تورم یکسان نیست. شدیدترین واکنش در کاهش هزینه‌های سلامت و در مرتبه دوم در کاهش هزینه‌های آموزشی و در مرتبه سوم مردم از هزینه‌های تغذیه خود می‌زنند. کل مسئولیت‌پذیری دولت در امور سلامت به ۵۰ درصد میانگین جهانی رسیده است یعنی درحالیکه ما می‌گوییم که اندازه اقتصاد ما رتبه ۲۰ دنیا است، مسئولیت‌پذیری در حوزه سلامت از ۱۲۰ کشور پایین تر است. در اثر سیاست شوک درمانی در حیطه سلامت شاخص دیگری به نام پرداخت از جیب وجود دارد. در کشورهای صنعتی مردم ۵ درصد هزینه‌های سلامت را از جیب خود می دهند، استاندارد قابل قبول جهانی ۱۰ درصد و میانگین جهانی ۱۸ درصد است. این شاخص در ایران نزدیک ۶۰ درصد است. طی این ۳۰ سال گذشته دائما درصد جمعیتی که فقط از ناحیه هزینه های کمرشکن درمان به زیر خط فقر سقوط می کنند، در حال افزایش است.

سید محمد حسینی:

با اولویت بندی می توان مشکلات را یکی پس از دیگری برطرف کرد

آرمان ملی: معاون امور مجلس رئیس‌جمهور حفظ وحدت و همبستگی را به عنوان الزامات عزت و اقتدار مورد تاکید قرار داد و گفت: جمهوری اسلامی ایران منادی وحدت و همبستگی است و امروز اقوام و مذاهب گوناگون، برادرانه و مومنانه در کنار یکدیگر زندگی می کنند. سید محمد حسینی در مراسم نماز عید قربان شهرستان کلاله و در اجتماع بزرگ مردم این شهرستان با تبریک عید سعید قربان و ابلاغ سلام گرم آیت... رئیسی اظهار کرد: مردم ترکمن صحرا در مقاطع مختلف عشق و وفاداری خود را به نظام جمهوری اسلامی ایران و رهبری عزیز، ابراز کرده‌اند و در کنار سایر الوام و مذاهب برای عزت ایران اسلامی فداکاری کردند. وی ادامه داد: دولت به صورت شبانه روزی در خدمت به مردم و گره‌گشایی از مشکلات تلاش می‌کند و امروز در جمع شما مردم مومن و انقلابی، حضور دارم تا حرف‌ها و مطالبات شما را شنیده و پیگیری کنیم. ضمن اینکه دولت توجه ویژه‌ای به رفع محرومیت و رشد و شکوفایی منطقه ترکمن صحرا دارد. حسینی عبد قربان را عبد طاعت و بندگی خداوند متعال دانست و با تاکید بر اهمیت وحدت و همبستگی مسلمانان اظهار داشت: اینگونه مراسمات برای آن است که وحدت و انسجام مسلمانان بیشتر شود و به رغم اینکه دشمنان برای ایجاد تفرقه تلاش می کنند اما مسلمانان فراتر از زبان، قومیت، نژاد و مذهب در کنار هم متحد و همدل هستند. معاون پارلمانی رئیس‌جمهور با بیان اینکه جمهوری اسلامی ایران منادی وحدت و همبستگی است اعلام کرد: امروز مردم ایران از اقوام و مذاهب گوناگون اعم از ترک، لر، ترکمن، عرب و فارس در کنار هم با وحدت و همدلی از اسلام و عزت کشور خود دفاع می کنند و ایرانیان نشان دادند که امروزهای دینی خود پایبند هستند. حسینی خاطرنشان کرد: همان‌طور که در حوزه نظامی توانستیم از جایگاه شایسته‌ای برخوردار باشیم، در حوزه اقتصادی هم می‌توانیم دهند اتفاقی نیست که جمهوری اسلامی از اصول و مبانی خود عدول کند! اتفاقا همه معتقدیم که باید همچنان بر مبنای سیاست اصولی ومبانی خود پیش برویم. من معتقدم شرایط فعلی و مسائل و مشکلات حل شدنی است! اجماع ملی می‌خواهد و آمادگی خوبی نیز در راستای این مهم در جامعه وجود دارد. شاید شرایطی که امروز در کشور وجود دارد برای حل و فصل مشکلات کافی نباشد اما همین زمانی وجود نداشته است. نباید اجازه دهیم که این ظرفیت از دست برود. جامعه انتظار کار دارد و اینکه گره‌ها باز شود. دولت باید بر اساس اولویت‌ها حرکت کند و امروز اولویت حل مشکلات اقتصادی و معیشتی است. دولت در این شرایط اقتصادی مردم دست به جراحی اقتصادی زده در حالی که جراحی زمان و شرایط خاص خود را دارد.

جلسه فوق‌العاده جبهه اصلاحات

تاجزاده بازداشت شد

آرمان ملی: عصر روز جمعه مصطفی تاجزاده به اتهام اقدام علی